

ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ
İdare Hukuku Sempozyumları

TÜRKİYE'DE GIDA GÜVENLİĞİ VE
GIDA SEKTÖRÜNÜN REGÜLASYONU
SEMPOZYUMU
ÖZET BİLDİRİ KİTABI

ISBN: 978-605-71422-7-6

17 Mayıs 2023

Ankara

Bu özet bildiri kitabının her hakkı saklıdır. Bu yayının tümü veya bir bölümü izin alınmaksızın çoğaltılamaz, basılıp yayınlanamaz, kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

Bu yayında yer alan yazılarda öne sürülen görüşler yazarların kişisel görüşleridir; yazılar ile ilgili her türlü sorumluluk yazarlara aittir.

ASBÜ YAYINLARI- Sempozyum Serisi

Türkiye’de Gıda Güvenliği ve Gıda Sektörünün Regülasyonu Sempozyumu

ASBÜ YAYINLARI-Sempozyum Serisi

Yayın Sertifika Numarası: **48453**

ISBN: **978-605-71422-7-6**

Ankara, Mayıs 2023

ANKARA SOSYAL BİLİMLER ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
İdare Hukuku Sempozyumları

Türkiye’de Gıda Güvenliği ve Gıda Sektörünün Regülasyonu
Sempozyumu
Özet Bildiri Kitabı

Akademik Sekreteryaya

Araş. Gör. Esin Gürsel Düğmeci

Broşür ve Kapak Tasarım

Bilal Patacı

Mizanpaj

Osman Kayaer

ASBÜ Yayınları

Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi

Hükümet Meydanı No: 2 06050 Ulus/Altındağ/Ankara

bilgi@edu.asbu.tr

Telefon: +90 312 596 44 44-45

Fax: +90 312 311 86 00

PTT kepi: Asbü@hs01.kepi.tr

Yayınevi sertifikası: 48453

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. **Bülent KENT**

Doç. Dr. **Yasin SÖYLER**

Dr. **Melikşah ÇIRAKOĞLU**

Arş. Gör. **Aişe Sena DOĞAN**

Arş. Gör. **Ekrem Caner KİBAR**

Arş. Gör. **Enis KUŞÇU**

Arş. Gör. **Esin GÜRSEL DÜĞMECİ**

Arş. Gör. **Fatih DÜĞMECİ**

Arş. Gör. **Sümeyye ŞİMŞEK**

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Bülent KENT
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Erdal YERDELEN
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Hayrunnisa ÖZDEMİR
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Emin BİLGE
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat SEZGİNER
(TOBB ETÜ)

Prof. Dr. Mustafa AVCI
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa AVCI
(Eskişehir Anadolu Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa ÖZEN
(Kırıkkale Üniversitesi)

Prof. Dr. Olgun DEĞİRMENCI
(TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)

Prof. Dr. Ramazan ÇAĞLAYAN
(Ankara Hacı Bayramı Veli Üniversitesi)

Prof. Dr. Süleyman YILMAZ
(Ankara Üniversitesi)

Doç. Dr. Hamdi PINAR
(Bilkent Üniversitesi)

Doç. Dr. Hüseyin BİLGİN
(Konya BİM)

Doç. Dr. İlker ÖZTAS
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Doç. Dr. Meral EKİCİ
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Doç. Dr. Talat KAYA
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Adnan KÜÇÜK
(Kırıkkale Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Asuman ÇAPAR
(Sivas Cumhuriyet Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Buğra ERDEM
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Fethullah BAYRAKTAR
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi İsmail YAZICIOĞLU
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÇATLI
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed GÖÇGÜN
(Ankara Medipol Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Murat EKİNCİ
(Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Dr. Ahmet Cemil SOYLU
(Gümüşhane Üniversitesi)

İÇİNDEKİLER

GIDA GÜVENLİĞİNİN ÖNEMİ VE GIDA GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI	
<i>Doç. Dr. Aybuke CEYHUN SEZGİN – Pof. Dr. Nevzat ARTIK</i>	9
İNSAN SAĞLIĞINI TEHLİKEYE SOKAN GIDA SUÇLARI ARASI İÇTİMA SORUNU	
<i>Prof. Dr. Erdal YERDELEN - Araş. Gör. Burak TAŞ</i>	10
TÜRK GIDA HUKUKUNDA GIDA KAVRAMI	
<i>Prof. Dr. Halide Gökçe TÜRKOĞLU - Dr. Öğr. Üyesi Fehmi Kerem BİLGİN - Dr. Öğr. Üyesi Güven SÜSLÜ</i>	11
TÜRKİYE’DE GIDA SEKTÖRÜNDE TAKLİT, TAĞŞIŞ VE SAHTE ÜRETİM ÖRNEKLERİ	
<i>Prof. Dr. Nevzat ARTIK - Doç. Dr. Aybuke CEYHUN SEZGİN</i>	13
İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE GIDA GÜVENLİĞİ	
<i>Pof. Dr. Süheyla Suzan GÖKALP</i>	15
GIDA GÜVENLİĞİNDE ETKİN REGÜLASYON ÜZERİNE DÜŞÜNCELER	
<i>Doç Dr. Erman BENLİ - Dr. Öğr. Üyesi Hande EMİN BENLİ</i>	16
GLOBAL GIDA KRİZİ İLE MÜCADELE VE TÜRK GIDA SEKTÖRÜNÜN ACİL REGÜLASYON İHTİYACI	
<i>Doç Dr. Işıl F. ORKUNOĞLU</i>	17
GIDA GÜVENLİĞİ KONUSUNDA DANIŞTAY KARARLARINDA “İHTİYATLILIK İLKESİ”	
<i>Doç Dr. Mehmet GÜNEŞ</i>	18
TÜRKİYE’DEKİ NEOLİBERAL DÖNÜŞÜMÜN YANSIMALARI: ŞEKER PİYASASININ REGÜLASYONU	
<i>Dr. Anıl Müge SEYREKBASAN</i>	20
DEVLETİN POZİTİF YÜKÜMLÜLÜĞÜ BAĞLAMINDA ÇOCUĞUN YETERLİ GIDAYA ERİŞİM HAKKI	
<i>Dr. Öğr. Üyesi Burcu DEĞİRMENCİOĞLU</i>	22

GIDA GÜVENLİĞİ AMACIYLA YAPILAN KONTROLLERİN HUKUKİ
NİTELİĞİ: GIDA KOLLUĞU BAKIMINDAN ANAYASA MAHKEMESİ'NİN
2012/76 E. 2013/44 K. VE 2015/72 E. 2016/44 K. SAYILI
KARARLARININ İNCELENMESİ

Dr. Enver KAŞLI.....24

GIDA GÜVENLİĞİNDE FAALİYET GÖSTEREN İDARELERİN
SORUMLULUĞU

Dr. Öğr. Üyesi Gülcan AZİMLİ ÇİLİNGİR25

HUKUK, POLİTİKA VE BİLİM ÜÇGENİNDE GIDA GÜVENLİĞİ VE ÖZERK
BİR OTORİTENİN GEREKLİLİĞİ ÜZERİNE

Dr. Öğr. Üyesi Gülseven ŞEKER26

BESLENME HAKKINDAN GÜVENLİ GIDAYA ERİŞİM HAKKINA: GIDA
GÜVENLİĞİNE HAK TEMELLİ YAKLAŞIM

Dr. Öğr. Üyesi İlke ÖRÇEN GÜLER.....28

TÜRKİYE'DE HELAL AKREDİTASYON FAALİYETLERİ VE YASAL
DÜZENLEMELER

Dr. İsra YiğİTVAR.....29

TOPRAKTAN SOFRAYA SEBZE MEYVE FİYATLARININ DÜZENLENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Melikşah ÇIRAKOĞLU31

TÜRKİYE'NİN COVID-19 DÖNEMİ VE RUSYA'NIN UKRAYNA İŞGALİ
SONRASINDA GIDA GÜVENLİĞİ KAPSAMINDA UYGULAMIŞ OLDUĞU
İHRACAT KISITLAMALARI

Dr. Muharrem CAN.....32

TÜRK HUKUKUNDA AMBALAJLI GIDA ÜRÜNLERİNİN GÜVENLİĞİNİN
SAĞLIK HAKKI VE İDARENİN SORUMLULUĞU BAKIMINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Murat Buğra TAHTALI33

FONKSİYONEL GIDALARIN ETİKETLENMESİNDE SAĞLIKLA İLGİLİ
İDDİALAR HAKKINDA REGÜLASYONLAR

*Av. Ömer Kürşad DEVECİ - Dr. Öğr. Üyesi Özge SÜFER – Öğr. Görevlisi
Zeliha ERASLAN*34

GIDA GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASINDA REKLAM KURULUNUN YETKİLERİ VE SON DÖNEMLERDE VERMİŞ OLDUĞU KARARLARA YÖNELİK TESPİTLER	
<i>Dr. Öğr. Üyesi S. Abdullah AKKOYUNLU</i>	36
GIDA HAKKI BAĞLAMINDA DEVLETİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ: KAPASİTE YAKLAŞIMI ÇERÇEVESİNDE BİR DEĞERLENDİRME	
<i>Araş. Gör. Dilara DÖNMEZKUŞ - Araş. Gör. Begüm SEYHAN</i>	38
HELAL GIDA SERTİFİKASYONU: SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	
<i>Araş. Gör. Elif Banu VARLI - Araş. Gör. Sümeyye ŞİMŞEK</i>	40
TÜRK GIDA SEKTÖRÜNDE HELAL AKREDİTASYON VE HUKUKİ DENETİMİ	
<i>Araş. Gör. Esin GÜRSEL DÜĞMECİ</i>	41
İDARE HUKUKU AÇISINDAN OKUL GIDASINI UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ	
<i>Araş. Gör. Fatih DÜĞMECİ</i>	43
TÜRK CEZA HUKUKUNDA ZEHİRLİ MADDE KATMA SUÇU	
<i>Araş. Gör. Şeyda ALTUNTAŞ</i>	45
KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA VE TÜRK HUKUKUNDA VEGAN ÜRÜNLERİN ETİKETLENMESİ	
<i>Doğan DURNA</i>	46
GDO VE ÜRÜNLERİNE DAİR BAŞVURULARIN İDARİ VE YARGISAL DENETİMİ	
<i>Hakim Ömür Kadri SARI</i>	47

Bu özet bildiri kitabının her hakkı saklıdır. Bu yayının tümü veya bir bölümü izin alınmaksızın çoğaltılamaz, basılıp yayınlanamaz, kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz.

Bu yayında yer alan yazılarda öngörülen görüşler yazarların kişisel görüşleridir; yazılar ile ilgili her türlü sorumluluk yazarlara aittir.

Bu özet bildiri kitabında yer alan her bir bildiri çift kör hakem değerlendirmesine tabi tutulmuştur.

GIDA GÜVENLİĞİNİN ÖNEMİ VE GIDA GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI

Aybuke CEYHUN SEZGİN - Nevzat ARTIK***

Öz

İnsanların yaşamlarını sürdürmek, fiziksel-mental gelişimlerini sağlamak ve sağlıklarını koruyabilmek için kaliteli gıdaya ulaşması ve tüketmesi en doğal hakkıdır. Gıdaların güvenli olması ise en temel insanlık hakkıdır. Dünya nüfusunun hızla artması, gelişen teknolojiye bağlı çevre kirliliği, ekonomik güçsüzlük ve eğitim yetersizliği beslenme sorunlarını derinleştirmekte ve güvenli gıda teminini güçleştirmektedir. Gıda güvenliği; insanların sürdürülebilir, güvenli, uygun fiyatta, kaliteli, sağlıklı beslenme alışkanlığı geliştiren gıdaları satın alma ve tüketme hakkına sahip olmalarının güvence altına alınmasıdır. Gıda güvenliğinin ve kalite güvencesinin sağlanma çabaları tüketici ve toplum sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır. Birçok ülkede gıdanın daha güvenli hale getirilmesi için çeşitli uygulamalar ve konuya ilişkin yasal düzenlemeler yapılmasına rağmen her yıl milyonlarca insan kontamine olmuş gıdaları tüketmesi nedeniyle gıda kaynaklı hastalıklara maruz kalmaktadır. Gıda güvenliğinde temel yaklaşım; riske dayalı bir kontrol sistemi olup ham maddeden başlayarak tüketiciye ulaşana kadar gıda zincirindeki her bir aşamanın dikkatli bir şekilde incelenmesini ve kontrol tedbirlerinin uygulanmasını gerektirmektedir. Bu çalışmada, gıda güvenliğinin önemi gıda güvenliğini sağlamaya yönelik mevcut yasal düzenlemeler, uygulamalar ve sistemler detaylandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gıda Güvenliği, 5996 sayılı Kanun, Gıda Güvenliği Uygulamaları

* Doç. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, aybuke.ceyhun@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1068-9940

** Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü, artik6226@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-5583-6719

İNSAN SAĞLIĞINI TEHLİKEYE SOKAN GIDA SUÇLARI ARASI İÇTİMA SORUNU

Erdal YERDELEN- Burak TAŞ***

Öz

Gıda güvenliğinin korunmasına ilişkin 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu (TCK) ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununda (Gıda Kanunu) hükümler bulunmaktadır. Gıda Kanunu m. 40/1-a'da düzenlenen suç ile TCK m. 186'da düzenlenen suçun tipiklik unsurları birbirine oldukça benzemektedir. Her iki suç tipinde de korunan hukuki yarar olarak kişilerin hayatını ve sağlığı yer almakta ve bunu tehlikeye sokacak gıdalar suçun konusunu oluşturmaktadır. Gıda Kanunu m. 40/1-a'daki fiil; üretme, ithal etme ve piyasaya arz etmedir. TCK m. 186'daki fiil ise satma, tedarik etme ve bulundurmaktır. Her iki düzenlemede de fiil kategorileri farklı isimlerle ifade edilmiş olsa da teknik açıdan birbirleri yerine geçebilmektedir. Görünüşte içtima ilkeleri bakımından da bu suçların birbirinden ne şekilde ayrılacağı hususu önem arz etmektedir. Bunun dışında her iki suçta da aynı oranda hapis cezası düzenlenmiş ancak sadece adli para cezası bakımından farklılık bulunmaktadır. Bu çalışmada iki suç tipi tahlilci metotla, benzerlikleri ve farklılıkları temelinde ortaya konmuştur. Tipikliğin belirlenmesinde her iki suçta da kanun koyucunun özenli davranmadığı ve kavramları birbiri yerine kullandığı tespitinde bulunulmuştur. Nihayetinde her iki suçun ortak bir tanımda yeniden kaleme alınması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Tehlikeli Gıda, Üretme, Satma ve Piyasaya Arz Etme, İthal Etme, Tedarik Etme ve Bulundurma

* Prof. Dr., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Anabilim Dalı, erdal.yerdelen@asbu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-8796-2186

** Arş. Gör., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Anabilim Dalı, burak.tas@asbu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6481-1580

TÜRK GIDA HUKUKUNDA GIDA KAVRAMI

*Halide Gökçe TÜRKÖĞLU** - *Fehmi Kerem BİLGİN*** - *Güven SÜSLÜ****

Öz

Gıda kavramı gıda hukukunun uygulama sâhasının tespiti bakımından temel bir önem taşımaktadır. Genel olarak gıda “esas itibâriyle, büyümeyi ve hayâtî süreçleri sürdürmek ve enerji sağlamak için bir organizmanın vücûdunda kullanılan protein, karbonhidrat, yağ ve diğer besinlerden oluşan madde” şeklinde tanımlanmaktadır.¹ Ancak gıdanın genel tanımı ile hukukî tanımı ayırt edilmelidir. Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu² “gıda” terimi için muhtelif unsurlar içeren karmaşık bir tanım benimsemektedir:

“Doğrudan insan tüketimine sunulmayan canlı hayvanlar, yem, hasat edilmiş bitkiler, tedavi amaçlı kullanılan tıbbî ürünler, kozmetikler, tütün ve tütün mamulleri, narkotik veya psikotropik maddeler ile kalıntı ve buşanlar hariç, insanlar tarafından yenilen, içilen veya yenilmesi, içilmesi beklenen işlenmiş, kısmen işlenmiş veya işlenmemiş her türlü madde veya ürün, içki, sakız ile gıdanın üretimi, hazırlanması veya muameleye tâbi tutulması sırasında kullanılan su veya herhangi bir madde” [madde 3 (1) (24)].

Bu tanım esas itibâriyle 178/2002 sayılı Tüzük (AT)³ tarafından tesis edilen “gıda” (veya “gıda maddesi”) tanımını temel almaktadır. Doğrudan anlaşılabilirliği zorluk arz eden ve kavranmaları birçok yasal düzenlemenin tahlilini gerektiren söz konusu unsurlar müteâkip sûrette üç başlık altında

* *Prof. Dr., İzmir Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi, gokce.turkoglu@bakircay.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2896-2204*

** *Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi, kerem.bilgin@bakircay.edu.tr, ORCID: 0000-0001-8418-7199*

*** *Dr. Öğr. Üyesi, Yaşar Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu, guven.suslu@yasar.edu.tr, ORCID ID: 0000-0002-3628-9032*

¹ “food”, Encyclopædia Britannica, accessed April 16, 2023, <https://www.britannica.com/topic/food>.

² Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu, Kanun No: 5996, Kabul Tarihi: 11.06.2010, RG. 13.06.2010, S. 27610. “Gıda Kanunu” şeklinde anılacaktır.

³ Regulation (EC) No 178/2002 of the European Parliament and of the Council of 28 January 2002 laying down the general principles and requirements of food law, establishing the European Food Safety Authority and laying down procedures in matters of food safety.

toplanabilirler: **I.** Genel Kapsamlı Unsur; **II.** Dâhil Edilmiş Unsurlar; **III.** Hâriç Tutulmuş Unsurlar.

Anahtar Kelimeler: Gıda, Gıda İyileştirme Maddeleri, Gıda İşlem Yardımcıları, Gıda Güvenilirliği, Tedavi Amaçlı Kullanılan Tıbbi Ürünler

TÜRKİYE'DE GIDA SEKTÖRÜNDE TAKLİT, TAĞŞIŞ VE SAHTE ÜRETİM ÖRNEKLERİ

Nevzat ARTIK - Aybuke CEYHUN SEZGİN***

Öz

Her bireyin sağlıklı ve iyi yaşayabilme hakkı, yeterli yaşam standartlarına sahip olma hakkı, beslenme ve gıdaya ulaşım hakkı bulunmaktadır. Gıda olmadan insanların yaşamlarını sürdüremeyecekleri bilinen bir gerçektir. Güvenli gıdaya ulaşmak ise yaşamı sağlıklı sürdürmek açısından kritik öneme sahiptir. Bu vazgeçilmezlik durumu ve kritik önem, tarım ve gıda ürünleri ile ilgili sistemi, her tür etik ve güvenlik sorununa karşı hassas hale getirmektedir. Gıda endüstrisi, Türk ekonomisinde var olan en eski kollar-
dan birisidir ve bu endüstride rekabet gücünün büyük öneme sahip olduğu bilinen bir gerçektir. Ürünlerin tasarımı ve kalitesi firmaların başarılarında oldukça önemli bir faktördür. Firmalar arasında rekabet gücü, ticari gelir kaygısı, artan talep, mevzuata uyum ve kaynak yetersizliği gibi nedenlerle günümüzde firmaların taklit ve tağşışe sıklıkla başvurduğu gözlemlenmektedir. Gıda üreticisi tarafından gıdanın kasıtlı olarak seyreltilmesi, bileşiminin yanlış tanıtılması veya etiketlerinde yanlış ya da yanıltıcı beyanlar bulunması örnek olarak verilebilmektedir. Taklit ve tağşış uygulamaları genellikle kayıt dışı firmalar tarafından gerçekleştirilmektedir. Türkiye’de yaklaşık 95.000 gıda üretim tesisi bulunmaktadır ve ülkemizde yapılan taklit ve tağşış ile ilgili konular Avrupa Birliği’nde gıda sahtekârlığı adı altında ifade edilmektedir. Taklit ve tağşış, tüketiciyi aldatma niyetiyle ve ekonomik kazanç sağlamak amacıyla kasıtlı olarak gıdayı piyasaya arz etmek olarak tanımlanan gıda sahtekârlığının alt kategorisi olarak değerlendirilmektedir. Gıda sanayinde tağşış, taklit ve sahte üretim sadece ülkemizin değil gelişmiş ülkelerin de ortak sorunudur. Hem Avrupa Birliği hem de ülkemizde gıda sahtekârlığı bir çeşit suç olarak tanımlanmaktadır. Gıda sahtekârlığı insan sağlığını tehdit etmektedir. Türkiye’de 1981 yılında zeytin-yağında kolza yağı, 1999 yılında hayvan yemlerinden gıdalara dioksin ve poliklorbifenil kontaminasyonu, 2008 yılında sütte melamin, 2013 yılında at eti, 2017 yılında yumurtada fibronil bulunması binlerce kişinin sağlığını

* Prof. Dr., Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Gıda Mühendisliği Bölümü, artik6226@hotmail.com, ORCID: 0000-0001-5583-6719

** Doç. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, aybuke.ceyhun@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1068-9940

tehlikeye atmış ve günümüzde de atmaya devam etmektedir. Bu çalışmada, Türkiye’de gıda sanayinde ortaya çıkan taklit, tağışış ve sahte üretim uygulamalarına ilişkin bilgiler örnekler eşliğinde detaylandırılmış ve cezai sorumluluk, hukuki sorumluluk ve idari yaptırım gerektiren sorumluluklar 5996 ve 7255 sayılı Kanunlar çerçevesinde değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gıda Takliti, Gıdada Tağışış, Sahte Gıda Üretimi, 5996 sayılı Kanun

İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ VE GIDA GÜVENLİĞİ

*Süheyla Suzan GÖKALP**

Öz

Yirmi birinci yüzyılın en büyük tehdidi küresel iklim değişikliğidir. İklim değişikliği denizlerde ve karada tüm canlıların yaşam koşullarını olumsuz etkilemektedir. Bilim insanlarına göre iklim değişikliğinin gıda güvenliğine etkileri; istilacı yabancı türlerin tarımsal alanları ve su ürünlerini olumsuz etkilemesi, bakteriler, virüsler ve protozoalar, hayvan hastalıklarının ve zararlı faaliyetlerin artması, gıda zincirinde çevresel bulaşanlar ve kimyasal kalıntılar ve benzeri durumlar sayılabilir. Ülkemizin de içinde bulunduğu Akdeniz Havzası'nın iklim değişikliğinden en fazla etkilenecek bölge olacağı beklenmektedir. İklim değişikliğinin öngörülen etkileri arasında yağış düzeninin değişiklik göstermesi, fırtına, sel, yangın gibi doğa afetlerin sayısının ve şiddetinin artması; sıcak hava dalgaları nedeniyle istilacı türlerin ortaya çıkması ve salgın hastalıkların görülme sıklığındaki artış bulunmaktadır. Ayrıca öngörülen iklim senaryolarında, Türkiye'yi bekleyen en önemli tehlikenin kuraklık ve çölleşme olduğu kabul edilmektedir. Bunun yanı sıra geçen birkaç sene içerisinde yaşadığımız sel ve orman yangınları, tarım arazilerini etkilemekte ve gıda güvenliğini tehdit etmektedir.

İklim değişikliğinden etkilenme riski en yüksek sektörlerden biri olan, devasa bir emisyon ayak izinden sorumlu olan ve iklim değişikliğine karşı en savunmasız bölgelerde milyonlarca küçük ölçekli çiftçi ve tarım işçisine bağlı olan gıda ve içecek sektörü, gelecekte Paris Anlaşması sonrası kurumsal iklim taahhütlerine öncülük etmelidir. Çalışmamızda Paris İklim Anlaşmasında iş dünyasının birçok kesiminden iklim eylemine destek konusunda yapılan atılım incelenerek, 115 şirketin küresel sıcaklık artışını 2°C'nin altında tutmak için hedeflerini uyumlu hale getirme taahhüdü üzerinde durulacaktır. Ayrıca, konuya ilişkin gıda sektöründeki gelişmeler ile idari teşkilatımızdaki yapılanma açıklanacaktır.

Anahtar Kelimeler: İklim Değişikliği, Gıda Güvenliği, Emisyon Ayak İzi, Paris İklim Anlaşması

* Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare hukuku Anabilim Dalı, salica2015@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-6487-9868

GIDA GÜVENLİĞİNDE ETKİN REGÜLASYON ÜZERİNE DÜŞÜNCELER

Erman BENLİ* - Hande EMİN BENLİ**

Öz

Ülkemizde, gıda güvenliğine ilişkin düzenleme ve denetim faaliyetleri devletin regülasyon otoriteleri tarafından yerine getirilmektedir. Ancak, regülasyon otoritelerinin eksik bilgiyle (*imperfect information*) hareket etmesi, kurumsal kapasitelerinin yeterli olmaması ve devlet aksaklıklarının (*government failure*) varlığı, regülasyondan beklenen faydayı azaltmaktadır. Gıda güvenliğinde optimal regülasyonun tesis edilebilmesi için, düzenleme ve denetim faaliyetlerinin ayrıştırılması gerekmektedir. Gıda güvenliği regülasyonunda, devlet düzenleme kısmından sorumlu olmalı ve sadece gıda güvenliği standartlarını düzenlemelidir. Gıda güvenliğinin denetimi, sigorta şirketlerine bırakılmalıdır. Devlet, gıda üretimi ve satışı yapan kişilerin sorumluluk sigortası yaptırmasını zorunlu tutmalı, yaptırmayanlara faaliyet izni vermemelidir. Sigorta şirketleri, regülasyon otoritelerinden farklı olarak, sorumluluk sigortası yaptıran kişilerin gıda güvenliği standartlarına uyup uymadıklarını etkin şekilde denetleme müşevvikine (*incentive*) sahiptir. Çünkü sigorta şirketi, hem optimal primi belirleyebilmek hem de rizikonun gerçekleşme ihtimalini düşürmek için, tam bilgiye sahip olma ve etkin denetim altyapısını kurma maliyetlerine katlanacaktır. Ayrıca, sigorta şirketinin devlet aksaklıkları gibi sorunlar yaşamaması da söz konusu olmayacaktır. Bu nedenle, gıda güvenliği denetiminin sigorta şirketlerine bırakılması, gıda güvenliği regülasyonundan beklenen faydayı artıracaktır. Çalışmamızda, ayrıca gıda güvenliğinde daha etkin bir düzenleme ve denetleme için, gıda güvenliği endeksi oluşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Gıda Güvenliği, Denetim, Endeks, Sigorta, Regülasyon

* Doç. Dr., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Medenî Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi, erman.benli@asbu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-2277-2832

** Dr. Öğr. Üyesi, Atılım Üniversitesi İşletme Fakültesi, Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü Öğretim Üyesi. E-posta: hande.emin@atilim.edu.tr. ORCID: 0000-0002-9980-3713

GLOBAL GIDA KRİZİ İLE MÜCADELE VE TÜRK GIDA SEKTÖRÜNÜN ACİL REGÜLASYON İHTİYACI

*Işıl F. ORKUNOĞLU**

Öz

Dünyada iklim krizinin günden güne artan olumsuz tarımsal rekolte düşüşleri, karbon salınımının global ısınmayı artırmaması için azaltılan et tüketim düzeyi, savaşın ve mülteci göçlerinin yan etkilerinin oluşturduğu orantısız nüfus artışlarının yaşandığı bölgelerdeki gıda ihtiyacının karşılanma güçlükleri, mevcut gıda krizini şiddetlendirme eğilimindedir. Tüm bu sözü edilen gelişmeler, dünyada giderek yoksullaşan, yetersiz beslendiği için sağlığını kaybeden, hatta açlıktan ölen birey sayısının artış nedenlerindedir. Bu nedenle çalışmada gıda krizine ve nedenlerine, gıda krizinin etkileri ile özellikle enflasyonist ülkelerdeki durumuna, Türkiye’de gıda krizinin nedenlerine, gelişimine ve analizine, gıda krizi ile mücadelede izlenen yerel yöntemler, sorunlar ve çözüm önerilerine değinilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Gıda Krizi, Gıda Sektöründe Regülasyon, Yerel Gıda Politikaları, Türkiye

* Doç. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İİBF Maliye Bölümü Öğretim Üyesi, isil.orkunoglu@hbv.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7238-1215

GIDA GÜVENLİĞİ KONUSUNDA DANIŞTAY KARARLARINDA “İHTİYATLILIK İLKESİ”

Mehmet GÜNEŞ*

Öz

Gıda güvenliği başta olmak üzere halk sağlığının korunması için kamu otoritelerinin gerekli her türlü tedbiri almasına olanak sağlayacak şekilde uluslararası sözleşmelerle Türk hukuk sistemine giren “ihtiyatlılık ilkesi”, 5996 sayılı kanunun 26. Maddesinin (3)ncü bendinde; *“Risk yönetimi ve risk iletişimi, risk değerlendirme sonuçları ve bilimsel veriler, tartışılan konu ile ilgili diğer faktörler ve ihtiyatlılık ilkesi dikkate alınarak Bakanlık tarafından yapılır”* şeklinde yer almaktadır. Çevre ve insan sağlığını ilgilendiren konularda ilk kez Alman hukukunda 1970’li yıllarda dile getirilen “ihtiyatlılık ilkesi” (Precautionary principle/ Vorsorgeprinzip) kavramı, 1992 tarihli Rio Deklarasyonu 15. maddesinde; *“Çevreyi korumak için ihtiyati yaklaşım devletlerin kendi kabiliyetlerine göre geniş olarak uygulanacaktır. Ciddi ve geri dönüştürülemez hasar tehlikesi olan yerlerde tam bilimsel kesinlik eksikliği çevresel kirlenmenin önlenmesi için gecikmenin sebebi olarak kullanılmayacaktır”* şeklinde yer almaktadır.

Son yıllarda idari yargıda özellikle Danıştay tarafından “ihtiyatlılık ilkesi”ne daha sık atıf yapılmakta ve bu yönde kararlar alınmaktadır. Danıştay, Anayasanın “Sağlık hizmetleri ve çevrenin korunması” başlıklı 56. Maddesinde yer alan *“herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu ve Devletin, herkesin hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesini sağlamakla görevli bulunduğunu”* düzenleyen anayasal hakkın, aynı zamanda “ihtiyatlılık ilkesini” içinde barındırdığını kabul etmiştir. İhtiyatlılık ilkesine değinen birçok karar arasında Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun ilk kararı olan 01/11/2012 tarih ve E:2007/2265, K:2012/1670 sayılı kararı ile yakın tarihli Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun E:2021/2425, K: 2022/1244 sayılı kararı zikredilebilir. İnsan sağlığının, gıda güvenliğinin, çevrenin korunmasının söz konusu olduğu durumlarda konuya ihtiyatlılık ilkesi çerçevesinde yaklaşılması gerektiğini, anılan ilkenin gereği olarak da insan sağlığının korunması için önleyici önlemlerin, sadece bilimin gerekli bulguları sağladığı durumlarda değil, sağlayamadığı durumlarda da alınmasının bir zorunluluk olduğu kabul edilmektedir.

* Doçent Doktor, Ufuk Üniversitesi İİBF, dr.megunes@gmail.com, ORCID:0000-0003-3285-3043

Bu alışmada, Türkiye’de gıda güvenliği konusunda idari yargıda özellikle Danıştay kararlarında “ihtiyatlılık ilkesi”nin nasıl açıklandığı ve ne şekilde kabul edildiği, gıda sektörünün düzenlenmesinde ne kadar etkili konularında yargı kararları ışığında bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Danıştay, İhtiyatlılık İlkesi, Gıda Güvenliği, İdari Yargı

TÜRKİYE’DEKİ NEOLİBERAL DÖNÜŞÜMÜN YANSIMALARI: ŞEKER PİYASASININ REGÜLASYONU

Anıl Müge SEYREKBASAN*

Öz

Bu çalışma, geçmişten itibaren çeşitli kanunlar ile düzenlenmiş olan şeker sektörünün 4634 sayılı Şeker Kanunu sonrasında ekonomik ve siyasi krizler sonucu gelişen neoliberal politikalar ile tüm dünyada küreselleşme kapsamında oluşan dönüşümünde etkisiyle nasıl regüle edildiğini konu almaktadır.

Şeker sektörünü, benimsenen amaçlar doğrultusunda düzenlemek ve yapılandırmak bir ülkedeki şeker politikası olarak tanımlanabilir. Süreç analizi ise şeker politikalarına yön veren temellerin belirlenerek politikalar-daki değişimin etkilerinin analiz edilmesiyle mümkün olmaktadır. Bu politikaların uygulanmasında yasal bir zemin hazırlanması önem arz etmektedir. Şeker piyasası için Şeker Kanunu da bu hukuki dayanak noktasıdır.

Geçmişte şeker ile ilgili bir takım kanun ve kanun hükmünde kararnameler zaman içerisinde düzenlenmiştir. 05.01.1925 tarihli 601 sayılı Şeker Fabrikalarına Bahşolunan İmtiyaz ve Muafiyet Hakkında Kanun, 25.01.1926 tarihli 724 sayılı Şeker İnhisar Kanunu ile hariçten şeker ithalini tekeli altına almış ve dâhilde üretilen tüm şekerin alım-satımını yüklenmiştir. 22.06.1956 tarihinde kabul edilen 6747 sayılı Şeker Kanunu ve 10.10.1983 tarihli 118 sayılı Türk Şeker Sanayi Kurumu’nun Kuruluşu Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile sektör son şeklini almıştır.

Türkiye’de şeker rejimini düzenleyen 22.06.1956 tarihli ve 6747 sayılı Şeker Kanunu’nun birçok maddesinin geçerliliğini kaybetmesi ile şeker sektörünün yeni bir hukuki altyapı ile düzenlenmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. 19.04.2001 tarihinde hâlihazırda uygulanmakta olan 4634 sayılı Şeker Kanunu yürürlüğe girmiştir. Şeker Kanunu işleyici, üretici ve tüketicilerin menfaatlerini buluşturacak bir fiyat belirleme mekanizması ile devletin fiyatlara müdahalesini ortadan kaldırmış bulunmaktadır. Şeker Kanunu ile stok maliyetlerini giderecek hedefler belirlenmiş olup şekerde arz-talep dengesini tesis etmeyi hedefleyen “tükettiğin kadar üret” politikası benimsenmiştir. Şeker Kanunu’nun haricinde şeker piyasasını düzenlemek amacıyla yönetmelikler de oluşturulmuştur. Bu çalışmada öncelikle nitel

* Dr., Tarım ve Orman Bakanlığı, Tarım ve Orman Uzmanı, anilmugeseyrekbasan@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-2917-5280

veri analizleri kapsamında mevzuat taraması ve ayrıntılı literatür incelemesi yöntemlerinden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Şeker Kanunu, Şeker Pancarı, Nişasta Bazlı Şeker, Şeker Piyasası, Şeker Politikası

DEVLETİN POZİTİF YÜKÜMLÜLÜĞÜ BAĞLAMINDA ÇOCUĞUN YETERLİ GIDAYA ERİŞİM HAKKI

*Burcu DEĞİRMENCİOĞLU**

Öz

Bireylerin makul bir yaşam düzeyine kavuşabilmesi ve bunun sürdürülebilir kılınmasının temel bir insan hakları sorunu aşıkardır. İnsan onuruna yararır, makul bir hayat yaşayabilmenin temel koşullarından biri “gıdaya erişim” olarak karşımıza çıkmaktadır. Uluslararası hukukta ilk defa bir yumuşak hukuk metni olan 1924 tarihli “Cenevre Çocuk Hakları Beyannamesi ile birlikte beslenme hakkı olarak giren gıda hakkına, 1948 tarihli İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde yeterli bir yaşam standardı sağlama hakkı kapsamında yer verilmiştir. Daha sonra başta 1959’da ilan edilen Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi, 1976 tarihli Birleşmiş Milletler Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Sözleşmesi, 1979 tarihli Kadına Karşı Her Türü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi ve 1989 Çocuk Haklarına Dair Sözleşme olmak üzere, insan haklarına ilişkin pek çok metin ile gıda hakkının güvence altına alındığı ifade edilebilecektir.

Uluslararası hukukun bir gereği ve insan hakları hukukunun sujeleri olarak devletler yetki alanında bulunan bireylerin ve özellikle dezavantajlı gruplar içerisinde konumlandırılan, korunmaya muhtaç konumda çocukların, yaşama ve sağlık hakkı ile doğrudan bağlantılı olan gıda haklarını korumak için üzerine düşeni yapmakla mükellef kılınmışlardır. Bu doğrultuda devletlerin üç farklı düzeyde yükümlülüğü bulunmaktadır. Yeterli gıda hakkının teminat altına alınması ve korunması için devletler, saygı duyma, karışmama, engellememe olarak ifade edilebilecek saygı duyma yükümlülüğünün yanı sıra sağlıklı bir toplumun geleceği olan çocukların gıdaya erişimini sağlamak noktasında bir takım pozitif yükümlülükleri bulunmaktadır. Devletler, üstün yararını her şeyden öteye koydukları çocukların başta açlıktan kurtulma hakkının sağlanması, yeterli, erişilebilir ve sürdürülebilir güvenli gıdaya erişiminin kolaylaştırılması, mevcut kaynakların azami ölçüde ulaşılabilir kılınması hususlarında üstüne düşen her şeyi yerine getirme sorumluluğu altındadır. Evrensel insan hakları kaideleri gereğince çocukların gıda hakkını koruma ve sağlama noktasında yükümlülüklerini

* *Dr. Öğretim Üyesi, Samsun Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Hukuk Anabilim Dalı, burcu.degirmencioglu@samsun.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5721-9933*

aşamalı olarak yerine getirme noktasında devletler, aldıkları tedbirlerde her çocuğa ayrımcılık yapmaksızın, eşit muamele etmekle yükümlüdürler.

Anahtar Kelimeler: Yeterli Bir Yaşam Standardı Hakkı, Pozitif Yükümlülük, Açlıktan Kurtulma Özgürlüğü, Yeterli Gıda Hakkı, Çocuk Hakları, Aşamalı Sağlama

**GIDA GÜVENLİĞİ AMACIYLA YAPILAN KONTROLLERİN HUKUKİ
NİTELİĞİ: GIDA KOLLUĞU BAKIMINDAN ANAYASA MAHKEMESİ'NİN
2012/76 E. 2013/44 K. VE 2015/72 E. 2016/44 K. SAYILI KARARLARININ
İNCELENMESİ**

*Enver KAŞLI**

Öz

Kolluk kavramı, kolluk teşkilatlarını ve kolluk faaliyetlerini ifade etmek üzere iki anlamda kullanılmaktadır. Kolluk teşkilatları; genel ve özel kolluk olarak sınıflandırılırken kolluk faaliyetleri, adli ve idari kolluk faaliyetleri olarak incelenmektedir. Kolluk faaliyetlerinin hukuki niteliği, idare tarafından sunulan kamu hizmetlerinden birçok yönden ayrılmaktadır. Bu ayrımın sonuçlarından birisi kolluk yetkisinin özel kişilere devredilmesinin mümkün olmamasıdır. Gıda güvenliğini sağlamak amacıyla yapılan kontroller; kontrol edilen tarafın rızasına bağlı olmadığı, kontrol sonucunda yaptırım uygulanabildiği, temel hak ve hürriyetleri sınırlandırabildiği için hukuki niteliği itibarıyla özel kolluk faaliyeti olduğu açıktır. Gıda güvenliğini sağlamaya yönelik 5996 sayılı kanunun 31'inci maddesinde gıda kontrolü için Bakanlık tarafından gerçek kişiler, özel hukuk kişileri, meslek kuruluşları gibi birimlerle iş birliği yapılabileceği, hizmet alımı yapılabileceği düzenlenmektedir. Kanundaki bu madde itiraz yoluyla anayasaya aykırılık yönünden Anayasa Mahkemesi tarafından iki kez incelenmiştir. Anayasa Mahkemesi tarafından ilk inceleme 2012/76 E. 2013/44 K. sayılı kararda yapılmış olup bu kararda kontrollerin kolluk faaliyeti niteliğinden hiç bahsedilmemiştir. İkinci değerlendirme ise 2015/72 E. 2016/44 K. sayılı kararda yapılmış olup bu kararda kontrollerin idari kolluk faaliyeti olarak kamu hizmeti olduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak toplum hayatındaki ve teknolojideki gelişmelere bağlı olarak özel kolluk faaliyetlerinde “kolluk yetkisinin devredilmezliği” ilkesinin yumuşatılmasının gerektiği, Anayasa Mahkemesinin özel kolluk faaliyetlerini, kamu hizmeti olarak değerlendirmesinin eleştiriye açık olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Genel Kolluk, Özel Kolluk, Gıda Kolluğu, Kolluk Yetkisi

* Dr., Başkomiser, Ankara Emniyet Müdürlüğü, kaslienver@gmail.com , ORCID ID: 0000-0001-7738-1233

GIDA GÜVENLİĞİNDE FAALİYET GÖSTEREN İDARELERİN SORUMLULUĞU

*Gülcan AZİMLİ ÇİLİNGİR**

Öz

İnsanın en temel ihtiyaçlarından biri olan beslenmenin temin edilebilmesi için tarımsal üretim ve gıdalar hayati bir öneme sahiptir. Güvenli gıdaların üretilmesi ve üretilen gıdanın eşit bir şekilde paylaşılabilmesi doğrudan gıda güvenliği ile ilgilidir. Gıda güvenliğinin sağlanabilmesi için devleti oluşturan idari kurum ve kuruluşlardan; Tarım ve Orman Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı ve bunların yanı sıra yerel yönetimlere büyük görevler düşmektedir. Gıda güvenliği ile ilgili bugüne kadarki çalışmalar incelendiğinde, son dönemde mevzuatta önemli gelişmeler yaşandığı, sorun tespitlerinin de ortaya konmaya çalışıldığı anlaşılmaktadır. Ancak tarım politikalarının diğer alanlarında olduğu gibi asıl sorunun uygulamada ortaya çıktığı dikkati çekmektedir. Bu nedenle mevzuattaki düzenlemele rin incelenmesinin yanı sıra uygulamaya ilişkin sorunların da ele alınması gerekmektedir. Bu çalışmanın amaçları üç grup altında toplanmaktadır. Bunlardan ilki gıda güvenliği kavramının tarihsel perspektifte açıklanması, ikincisi gıda güvenliğinde faaliyet gösteren idari kurum ve kuruluşların ve ilgili mevzuatın ele alınmasıdır. Son olarak da söz konusu kurumların idari anlamda sorumluluklarının değerlendirilip, uygulamaya ilişkin sorunların ortaya konulup, bu sorunlara yönelik çözüm önerilerinde bulunulmasıdır. Gıda güvenliği açısından mevzuatta bir takım gelişmeler yaşanmakta ise de uygulama açısından bazı sorunlar söz konusudur. Bu kapsamda çalışmada, gıda güvenliği konusunda faaliyette bulunan idarelerin görev, yetki ve sorumluluklarının tespit edilmesi ve mevzuatın ne derece yeterli olduğunun ele alınarak uygulama sorunlarına ilişkin çözüm önerilerinin ortaya konulması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gıda Güvenliği, İdari Kurum ve Kuruluşlar, Sorumluluk

* Dr. Öğr. Üyesi, Van YYÜ İİBF Kamu Yönetimi Bölümü Hukuk Bilimleri Anabilim Dalı, gulcanazimlicilingir@yyu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3618-2104

HUKUK, POLİTİKA VE BİLİM ÜÇGENİNDE GIDA GÜVENLİĞİ VE ÖZERK BİR OTORİTENİN GEREKLİLİĞİ ÜZERİNE

*Gülseven ŞEKER**

Öz

Sağlıklı ve kusursuz gıda üretimini sağlamak amacıyla gıdaların; üretim, işleme, muhafaza ve dağıtımları sırasında gerekli kurallara uyulması ve önlemlerin alınması olarak tanımlanabilecek gıda güvenliği kavramı bir süreci ifade etmektedir. Temel unsurları süreklilik ve devamlılık olan bu sürecin aktörleri gıdayı talep eden tüketiciler, gıda ihtiyacını tatmin eden üreticiler, kural koyan, ölçüt belirleyen ve bunların ihlali halinde yaptırım uygulayan idaredir.

İdare bu faaliyetleri kamu düzeninin bir unsuru olan genel sağlık kapsamında kolluk faaliyetleri ile yerine getirmektedir. Kamu düzeninin bir parçası olan gıda güvenliğinin sağlanabilmesi kapsamlı ve ihtiyacı karşılayacak bir gıda mevzuatının varlığı, bu mevzuata dayalı denetimin etkili niteliklere sahip olması ve bu amaçların hayata geçirilmesi ise idarenin kolluk faaliyetleri niteliğinin ortaya çıkmasıyla mümkün olacaktır¹.

Gıda güvenliğine ilişkin süreç risk değerlendirmesi, risk yönetimi ve risk iletişimini kapsayan risk analizi üzerinden yürütülmektedir. Risk analizi gıda güvenliği politikasının temelidir. Süreçte risk yönetimi olarak ortaya çıkan politik sürecin de teknik ve bilime dayalı olarak yapılan risk değerlendirmesinden kurumsal olarak ayrılması gerekmektedir. Bilimsel dayanaklı risk değerlendirmesinin bağımsız bir kurum tarafından yapılması gerekmektedir. Risk analizini yapacak bağımsız bir otorite oluşturulması gıda güvenliği alanında yargı benzeri usullerin gelişmesini ve gıda güvenliği alanının yaptırımlar ile daha güvenceli bir şekilde korunmasını sağlayacaktır.

Gıda güvenliği politikasının temelini teşkil eden risk analizindeki bilim temelli (science based) risk değerlendirmesi, politika temelli (policy based) risk yönetimi ve bu ikisi arasındaki risk iletişimi bilim, politika ve hukuk üçgeninde bir gıda güvenliği kavramını ortaya çıkarmaktadır. Risk analizi anlayışına göre şekillen gıda güvenliği sisteminde şeffaflık, kamu ile işare ve kamuoyunun bilgilendirilmesi süreci tüketici güveninin kazanılma-

* *Dr. Öğretim Üyesi, Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, ORCID: 0000-0002-3784-8297*

¹ Emin Koç, "Gıda Güvenliği ve Kamu Sağlığının Korunması," TAAD, no. 22 (2015), 396.

sında önemli bir role sahiptir. Tüm bu verilerin ışığında gıda güvenliği yönetim sisteminin bir belgelendirme sistematığından ziyade, doğrudan bir yönetim anlayışı olduğu hiçbir zaman gözden uzak tutulmamalıdır².

Anahtar Kelimeler: Gıda Güvenliği, Risk Analizi, Özerk Bir Otorite, Bilim ve Politikanın Ayrılması, Regülasyon

² Kemal Demirağ ve Hülya Yılmaz, Gıda Güvenliği, Sürdürülebilirliği ve Yerel Yönetimler, TMMOB İzmir Kent Sempozyumu Bildiri Metni, 655.

BESLENME HAKKINDAN GÜVENLİ GIDAYA ERIŞİM HAKKINA: GIDA GÜVENLİĞİNE HAK TEMELLİ YAKLAŞIM

*İlke ÖRÇEN GÜLER**

Öz

Beslenme, dünya üzerindeki tüm canlıların temel ihtiyaçlarının başında gelmektedir. Gezegendeki canlılık beslenme kaynaklarının varlığına ve bu kaynakların varlığını olanaklı kılan biyolojik, fiziksel, kimyasal döngülere bağlıdır. İnsanın tarihsel gelişim sürecinde toprağı işleme ve dönüştürme becerisi kazanması beslenmenin sürekliliğini sağlama yönünde önemli bir adım olmuştur. Bu dönüştürme becerisi beslenmenin sürekliliğini sağlamanın yanı sıra, uygarlığın gelişimine olanak tanıyan toplumsal, ekonomik, politik ve teknolojik gelişmelerle birlikte, günümüzde diğer canlıların ve nihayetinde kendi türümüzün varlığını tehdit edecek boyutlara varmıştır. Bu tehdit hem temel bir ihtiyaç ve hem de temel insan hak ve özgürlüklerinden birisi olan beslenmeyi yalnızca açlıkla değil aynı zamanda sağlıklı ve güvenli gıdaya erişim sorunsalıyla birlikte ele almayı zorunlu kılmaktadır.

Gıda üretimi günümüzde, tam anlamıyla küresel düzeyde piyasa kuralları çerçevesinde gerçekleşen, çokuluslu şirketlerin başat rol oynadığı, uluslararası ticaret anlaşmaları ile sınırları çizilmiş ve bu aktörler arasında dengelerin hakim olduğu ve devletler arası bağımlılığın arttığı bir süreç olarak işlemektedir. Bu durum üreticilerin üretim pratiklerini ve üretim süreci üzerindeki denetimini olanaksız hale getirdiği gibi tüketicilerin de sağlıklı, erişilebilir ve güvenilir gıda teminini büyük ölçüde engellemektedir. Küresel düzeyde açlıkla mücadele eden insan sayısı artarken diğer yandan sağlıklı gıda ürünlerine bağlı olarak gelişen hastalıkların görülme sıklığının da artıyor olması bunun en büyük göstergesidir. Sürece müdahale olanakları kısıtlı olan küçük üretici ve tüketiciler açısından gıda güvenliğine hak temelli bir yaklaşımın önemi ortaya çıkmaktadır. Bu çerçevede çalışmada gıda üretim süreçlerinde dönemsel ilişkiler ve dengeleri ifade eden küresel gıda rejiminin gıda güvenliğini ne şekilde tehdit ettiği öncelikli olarak değerlendirilerek, gıda güvenliğine hak temelli yaklaşımın gıda güvenliğini sağlamadaki rolü ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Beslenme, Gıda Güvenliği, İnsan Hakları, Küresel Gıda Rejimi

* Dr. Öğr. Üyesi, Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Kamu Yönetimi Bölümü, Kentleşme ve Çevre Sorunları Anabilim Dalı, orcenilke@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8755-609X

TÜRKİYE’DE HELAL AKREDİTASYON FAALİYETLERİ VE YASAL DÜZENLEMELER

*İsra YİĞİTVAR**

Öz

Günümüzde sağlıklı ve kaliteli yaşam bilincinin yaygınlaşması ile tüketicilerin beslenme konusundaki eğilimleri yeterli ve dengeli bir beslenme planına sahip olmanın ötesine geçmiştir. Kaliteli ve güvenli gıdalara olan talep artış göstermiş ve gıda endüstrisinde “helal gıda” gibi çeşitli özel tüketim ürünleri geliştirilmiştir. Helal gıda, İslam’a göre tüketilmesine izin verilen ve İslami gerekliliklere uygun olarak üretilen gıda anlamına gelmektedir. Tüketicilere arz edilen ürün ve hizmetlerin İslami kurallar temelinde hazırlanmış standartlara uygunluğunun belirlenmesi ise helal belgelendirme süreçleri ile gerçekleşmektedir. Bu çalışmada, ülkemizde gıda ürünlerinin helal belgelendirilmesi ve akreditasyon süreçlerinde temel alınan yasal düzenlemeler hakkında bilgi verilmesi amaçlanmıştır. 7060 Sayılı Helal Akreditasyon Kurumu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile 2017 yılında Ticaret Bakanlığının ilgili kuruluşu olarak kurulan ve ülkemizde helal alanında akreditasyon hizmeti sunmaya kanunen yetkili tek kamu organı olan Helal Akreditasyon Kurumu (HAK), başta gıdalar olmak üzere ürün ve hizmetler için helal belgelendirme hizmeti sunan kuruluşları ilgili ulusal mevzuat ve uluslararası standartlara göre denetleyip akredite etmektedir. HAK tarafından yürütülen akreditasyon süreçlerinde, OIC/SMIIC helal standartları temel alınmakta ve akreditasyon başvurusu yapan uygunluk değerlendirme kuruluşlarının bu standartlara göre faaliyet göstermesi beklenmektedir. Ülkemizde helal belgelendirme faaliyetleri ihtiyari olarak yürütülmektedir. Ancak belgelendirme kuruluşlarının akredite olmadan sürdürdükleri bu faaliyetler, tüketicilerin helal şartlarına uygunluk anlamındaki güvenini tesis edememektedir. Zira helal olarak belgelendirilen gıdaların tağşişe konu olmaması, ürüne yönelik işaretleme, etiketleme ve belgelendirmenin tüketiciyi yanıltmayacak şekilde yapılması esastır. Bu doğrultuda, 4 Haziran 2022 tarihinde bir kanun değişikliği öngörülmüş ve ithalat da dahil olmak üzere iç piyasaya sunulacak tüm ürün ve hizmetlere yönelik helal belgesi düzenleyen kuruluşlara HAK tarafından akredite olma zorunluluğu getirilmiştir. Kanun değişikliği 1 (bir) yıllık geçiş süresinin ardından uygulamaya konulacak ve akredite olmaksızın helal belgesi düzenleyen kuruluşlara idari para cezası uygulanacaktır. Bu sayede, ülkemizdeki

* Dr., Helal Akreditasyon Uzman Yardımcısı, Helal Akreditasyon Kurumu, i.yigitvar@hak.gov.tr, ORCID: 0000-0001-8950-2434

tüm helal belgeli ürün ve hizmetler akreditasyon kapsamına girecek ve helal belgesi talep eden tüketiciler ile ürün ve hizmet sağlayıcılar için güvenilirliği ispat edilmiş belgelendirme hizmetleri sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Helal Gıda, Akreditasyon, Yasal Düzenlemeler

TOPRAKTAN SOFRAYA SEBZE MEYVE FİYATLARININ DÜZENLENMESİ

*Melikşah ÇIRAKOĞLU**

Öz

Sebze-meyve ürünleri, gıda ihtiyacının büyük bir kısmını karşılamaktadır. Vitamin ya da mineral gibi faydalı besinleri içermeleri nedeniyle, sebze-meyve tüketimi günlük olarak tavsiye edilmektedir. Öte yandan bu ürünlerin üretici fiyatları ile tüketicilere ulaştığı fiyatlar arasında ciddi farklılıkların olduğu görülmektedir. Bu durum ise gıdaya ulaşılabilirliği ve dolayısıyla başta toplum sağlığı ya da eğitim ve öğretim faaliyetleri olmak üzere birçok hususu etkilemektedir.

Sebze-meyve ürünlerinin toprakta yetiştirilip soframıza gelene kadar uğradığı fiyat değişimlerinde birçok aktör söz sahibidir. Üreticiler, araçlar, toptancılar, komisyoncular, hâl esnafları, pazar esnafları ve zincir marketler bu aktörlerden sayılabilir. Söz konusu aktörlerin faaliyetleri kapsamında gerçekleştirdikleri giderler, elde etmeyi hedefledikleri kârlar ve satılan ürünlerin arz miktarları, fiyat olgusunu belirlemektedir.

Bu noktada, ürün fiyatlarının tamamen serbestçe belirlenebilmesi mümkün değildir. Yapılan çeşitli düzenlemelerle, ürün fiyatlarının tespitinde bazı kriterlere göre hareket edileceği hüküm altına alınmıştır. Bu çerçevede, 5957 Sayılı Sebze ve Meyveler ile Yeterli Arz ve Talep Derinliği Bulunan Diğer Malların Ticaretinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun, Sebze ve Meyve Ticareti ve Toptancı Halleri Hakkında Yönetmelik, Sebze ve Meyve Üretici Örgütleri Hakkında Yönetmelik konuya ilişkin temel hukuki düzenlemeler olarak ifade edilebilir. Yine gerek merkezi idarenin gerekse mahalli idarelerin, sebze-meyve üretimi ve satışına ilişkin çeşitli yetki ve görevleri bulunmaktadır. Ancak söz konusu düzenlemelere ve bahsi geçen yetki ve görevlere rağmen, sebze-meyvelerin üretici fiyatları ile tüketici fiyatları arasında ciddi farkların olduğu iddia edilmektedir.

Çalışma ile, sebze-meyve fiyatlarının düşürülebilmesi amacıyla; maliyetlerin azaltılması, araçların kaldırılması, çiftçilerin birlik şeklinde örgütlenerek satış yapması gibi hususlar değerlendirilmelidir. Yine bu çerçevede idareye tanınan yetkiler ile yüklenen görevler de incelenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Sebze-Meyve Fiyatları, Sebze-Meyve Hâlleri, 5957 sayılı Kanun, Sebze-Meyve Üretici Kooperatifleri

* Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi İdare Hukuku Anabilim Dalı, meliksah.cirakoglu@asbu.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6248-3330

TÜRKİYE’NİN COVID-19 DÖNEMİ VE RUSYA’NIN UKRAYNA İŞGALİ SONRASINDA GIDA GÜVENLİĞİ KAPSAMINDA UYGULAMIŞ OLDUĞU İHRACAT KISITLAMALARI

*Muharrem CAN**

Öz

Uzun dönemli olarak bakıldığında özellikle 2000’ li yılların başına kadar dünya gıda fiyatları nispeten istikralı bir görüntüdedir. Ancak iklim değişikliğine bağlı sel, kuraklık ve yangın gibi nedenlerle belli yıllarda fiyatların yüksek seyrettiği görülmektedir. Yine 2010 yılından sonra iklim krizine bağlı istikrarsızlıklar yanında özellikle Rusya’nın Ukrayna’ya bağlı Kırım’ı ilhak etmesi, 2019 yılından itibaren Covid-19 pandemisi devam ederken 2022 yılında Rusya’nın Ukrayna’ya saldırısı sonrasında gıda fiyatları önemli ölçüde yükselmiştir. Bu nedenle ortaya çıkan belirsizlik gıda güvenliklerini temin için önemli gıda üreticisi ve ihracatçısı ülkeleri bile belirli tedbirleri alma zorunluluğunda bırakmıştır. Kısıtlamalar uluslararası meşruyetini GATT’ın XI. maddesinden almaktadır. Bu madde genel olarak ihracat yasaklamalarını ve kısıtlamalarını yasaklamıştır. Ancak üye ülkelere, gıda ürünlerindeki veya diğer temel ürünlerdeki kritik düzeydeki yetersizlikleri aşmak veya yetersizlikle karşı karşıya gelmemek için geçici olarak bu tedbirleri uygulamasına izin vermektedir. Bu kapsamda gıda üreticisi ülkeler birçok kısıtlama hatta yasaklamalar koymuştur. Hatta önemli bir tarım girdisi olan kimyasal gübre ihracatı da yine bu kapsamda kısıtlamaya tabi olmuştur. Türkiye’de bu kapsamda ülke içerisinde olası bir gıda güvenliği sorunu ile karşı karşıya kalmamak için ihracatçı olduğu narenciye, sebze, süt ve süt ürünleri, un ve unlu mamuller ile zeytinyağı gibi temel gıda ürünleri yanında yine bu kapsamda hayvansal yem ihracatı gibi ürünlere yönelik bir takım ihracat kısıtlamaları politikalarını uygulamaya koymuştur. Uygulama Ticaret Bakanlığı ve Tarım ve Orman Bakanlığının koordinasyonu ile yürütülmektedir. Böylelikle bir taraftan ihracat devam ederken kısıtlamalar ülke içinde fiyatların aşırı yükselmesinin hatta gıda sıkıntısı ile karşılaşılmamak amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Gıda Güvenliği, İhracat Kısıtlamaları, Covid-19, İklim Krizi, Ukrayna İşgali, Karadeniz Tahıl Koridoru İnisiyatifi

* *Dr., Ticaret Bakanlığı, Ticaret Başmüfettişi, canmuharrem1995@gmail.com, ORCHID 0000-0001-7220-0712*

TÜRK HUKUKUNDA AMBALAJLI GIDA ÜRÜNLERİNİN GÜVENLİĞİNİN SAĞLIK HAKKI VE İDARENİN SORUMLULUĞU BAKIMINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

*Murat Buğra TAHTALI**

Öz

Çağımızın en önemli sorunlarından biri, özel sektöre ait fabrikalarda kar amacı güdülen yapıları seri üretimli ambalajlı gıda ürünlerinin içeriğinin denetimidir. Her ne kadar ürünlerin üstünde içerikleri yazmakta ise de verilen bilgiler teknik terimleri içerdiği için, bu ürünlerin sağlığa uygun olup olmadığının denetiminin vatandaş tarafından yapılması, devlete oranla daha güçtür. Bir başka ifadeyle üretilen bir ürünün gıda güvenliğine uygun olup olmadığını denetleme yükümlülüğü, esas olarak, devletin (idarenin) ilgili kurum ve kuruluşlarının üstündedir.

Gıda güvenliği bakımından devletin denetim yükümlülüğü farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır: Ambalajlı ürünlerin içeriğinde var olan ürünlerin tamamının ürün ambalajında yer alıp almaması, ürün içeriğinde var olan maddelerin ürün içindeki oranlarının mevzuatta açıkça belirtilip belirtilmemesi, bir mevzuat var ise içerikte bulunan oranların bu mevzuata uygunluğunun denetlenmesi ve nihayet yurt içinde veya dışında üretilen bir gıda ürününün Türkiye pazarında satışa çıkartılabilmesi için gereken denetimin yapıp yapılmaması hususlarının her biri, idarenin sorumluluğu kapsamında değerlendirilmesi gereken hususlardır.

Ambalajlı ürünlerin satışa sunulmasında gerekli denetimin yapılmamasının idarenin sorumluluğunu gerektirdiği açık olmakla beraber, farklı durumlarda bu sorumluluğun bulunup bulunmadığı, sorumluluk var ise bunun mahiyeti ve gerekli yargısal başvuru yolları idarenin yükümlülüğünü anlamlı hale getirecek diğer hususlardır.

Türk hukukunda teorik tartışmalar bakımından da uygulamada dava konusu edilmesi bakımından henüz çok yeni olan bu problemin çözümü ve yapılan hatalı uygulamalarda idarenin sorumluluğunun türünü ve yargısal yolları tartışmak, vatandaşların daha bilinçli gıda tüketimini uzun vadede garanti altına alacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Hakkı, Ambalajlı Gıdalar, İdare Hukuku, İdarenin Sorumluluğu, İdari Yargılama Hukuku

* Dr. Öğr. Üyesi, İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Ana Bilim Dalı, bugra.tahtali@inonu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-2459-9938

FONKSİYONEL GIDALARIN ETİKETLENMESİNDE SAĞLIKLA İLGİLİ İDDİALAR HAKKINDA REGÜLASYONLAR

Ömer Kürşad DEVECİ* - Özge SÜFER** - Zeliha ERASLAN***

Öz

Fonksiyonel gıdalar, değerli besinsel bileşenleri tüketicilerine sağlamalarının yanı sıra, insan vücudunda hedef fonksiyonlarda yapıcı etkilere sahip ve/veya kronik hastalıklar üzerinde pozitif etkili gıda grubudur. Bireyler günümüzde beslenmenin insan sağlığı üzerindeki öneminin giderek daha fazla farkına varmakta ve tercihlerini fonksiyonel gıda ürünlerinden yana kullanmaya başlamaktadırlar. Fonksiyonel gıdaların etiketlerinde yer alan mesajlar veya iddialar, tüketicilerin ürünlerin belirli özellikleri tanımlamasına yardımcı olduğu için önemlidir. Teorik olarak, herhangi bir gıda reklamında gösterilen sağlıkla ilgili iddialara kapsamlı ve spesifik bir düzenleme uygulanması gerekmektedir. Bu bağlamda, sağlıkla ilgili iddialara ilişkin olarak Amerika Birleşik Devletleri'nde 3 farklı kategori tanımlanmıştır; besin içeriği iddiaları, yapı/fonksiyon iddiaları ve sağlık iddiaları. Japon regülasyonları incelendiğinde ise, "zengindir", "kaynağıdır", "düşük" ve "içermez" şeklinde ifadeler yer almakta olup, besin öğelerinin gıda içerisinde olması gereken en düşük ve en yüksek sınırlarından bahsedilmemektedir. Avrupa'ya bakıldığında, fonksiyonel gıdalara ait ne yasal bir tanıma ne de düzenlemeye rastlanılmamaktadır. Ancak, Avrupa pazarında yer alan gıda ürünlerine uygulanan yasal prosedürler, gıda bileşenlerinin yapısı dikkate alınarak oluşturulduğundan; etiketlemede, sunumda ya da reklamlarda bahsedilen her türlü sağlık yararı olan bileşene ilişkin iddialar, düzenleme (EC) 1924/2006'nın gerektirdiklerini karşılamak zorundadır. Ülkemizde fonksiyonel gıdalar, 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun ile mevzuatımıza ilk kez girmiştir ve Avrupa Birliği'nin aynı sayılı tüzüğünden uyarlanan Türk Gıda Kodeksi Etiket Yönetmeliği'nde de gıdalar üzerinde yer almasına izin verilebilecek beslenme beyanları tanımlanmıştır. Buna göre besin öğeleri ve/veya diğer öğeler için; "içerir", "içermez" ve "artan veya azalan oranlarda içerir" iddialarına, enerji için ise

* Avukat, Yalçın Hukuk Bürosu, Ankara, kursad.deveci@yalcinhukuk.com.tr, ORCID: 0000-0003-0778-4226

** Dr. Öğr. Üyesi, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Gıda Mühendisliği Bölümü, ozgesufer@hotmail.com.tr; ORCID: 0000-0001-8337-6318

*** Öğr. Gör., Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, Bahçe Meslek Yüksekokulu, zelihaeraslan@osmaniye.edu.tr; ORCID: 0000-0001-9279-6058

“sağlamaz”, “sağlar” ve “azalan ya da artan oranda sağlar” ifadelerine yer verilebileceği belirtilmiştir. Bu çalışmada, ülkemizde ve de dünyada fonksiyonel gıda etiketlerinde ve bu gıdaların pazarlanmalarında devletlerce belirlenmiş, yasal mevzuatlarda yer alan sağlık beyanları incelenmiştir. Araştırmanın, tüketicilerin fonksiyonel ürünleri daha bilinçli satın alabilmelerine yardımcı olması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fonksiyonel Gıda, Sağlık Beyanı, İddia, Regülasyon

GIDA GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASINDA REKLAM KURULUNUN YETKİLERİ VE SON DÖNEMLERDE VERMİŞ OLDUĞU KARARLARA YÖNELİK TESPİTLER

*S. Abdullah AKKOYUNLU**

Öz

Gıda, Türk Dil Kurumu (TDK) Sözlüğünde “besin”, besin de aynı Sözlükte “yaşamak, varlığını sürdürmek için gerekli şey” olarak tanımlanmıştır. Ancak TDK Sözlüğünde gıda (besin) için yapılan tanım yeterli değildir. Zira insanların yaşamak için mutlaka alması gerekmeyen şeyler de gıda kapsamında yer alabilmektedir. 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununda gıda için yapılan tanım, insanların varlığını sürdürmek için olmazsa olmaz ürünler dışındaki gıdaları da kapsıyor olması itibarıyla önemlidir. 5996 sayılı Kanunda (m.3/1-24) nelerin gıda kapsamında değerlendirilmeyeceği ortaya konulduktan sonra “insanlar tarafından yenilen, içilen veya yenilmesi, içilmesi beklenen işlenmiş, kısmen işlenmiş veya işlenmemiş her türlü madde veya ürün, içki, sakız ile gıdanın üretimi, hazırlanması veya muameleye tâbi tutulması sırasında kullanılan su veya herhangi bir madde” gıda olarak tanımlanmıştır. Söz konusu ürünlerin genellikle birden fazla üreticisi ve piyasaya sunucusu bulunmaktadır. Bunlar ürünlerinin tercih edilmesi için reklamlarını yaptırmaktadır. Ancak reklamların yapılmasında uyulması gereken usul ve esaslar bulunmaktadır. Bu usul ve esaslara uyulup uyulmadığının değerlendirilmesinde ve idari yaptırım uygulayıp uygulanmayacağına belirlenmesinde Reklam Kurulu görevli ve yetkilidir.

Reklam Kurulu gıda güvenliğinin sağlanmasında önemli bir yere sahiptir. Kurul ticari reklamlarda uyulması gereken ilkeleri belirleme, haksız ticari uygulamalara karşı tüketiciyi korumaya yönelik düzenlemeleri yapma, inceleme ve denetim yapma, reklamı durdurma, üç aya kadar tedbiren durdurma, aynı yöntemle düzeltme, idari para cezası (verme) ve erişimin engellenmesi yönünde karar alma yetkilerine sahiptir. Çalışma kapsamında Reklam Kurulunun 2022 yılında “gıda” başlığı altında vermiş olduğu bütün kararlar gözden geçirilmiş, bu kararlar içerisinde 278’inin gıda güvenliğine ilişkin olduğu kanaatine ulaşılmıştır. Çalışmada Kurul kararlarına konu olan, gıda güvenliği bakımından sakınca oluşturan hallerin neler olduğu ele alınacaktır.

* Dr. Öğr. Üyesi, Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi İdare Hukuku Anabilim Dalı, saakkoyunlu@erzincan.edu.tr, ORCID Kodu: 0000-0001-5682-0786

Anahtar Kelimeler: Gıda, Besin, Gıda Güvenliği, Reklam, Reklam Kurulu

GIDA HAKKI BAĞLAMINDA DEVLETİN YÜKÜMLÜLÜKLERİ: KAPASİTE YAKLAŞIMI ÇERÇEVESİNDE BİR DEĞERLENDİRME

Dilara DÖNMEZKUŞ* - Begüm SEYHAN**

Öz

İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren en temel ihtiyaçlardan biri beslenmedir. Gıda hakkı, beslenme hakkı ile birlikte birçok farklı hak ve özgürlüğü bünyesinde barındırmaktadır. Ayrıca gıda hakkı, yaşam hakkından mülkiyet hakkına, insan onurundan sağlık hakkına uzanan geniş bir yelpazede birçok hak ve temel ilke ile yakın ilişki içindedir. Gıda hakkının bazı hakların ön şartı olduğu savunulabileceği gibi, bazı durumlarda gıda hakkı ile diğer haklar arasında yarışan haklar doktrini söz konusu olabilmektedir. Nitekim, “aç ve işsiz bir insanın tam anlamıyla hür olamayacağı şüphesiz bir gerçektir. Fakat, bu gerçeği tersine çevirerek, karnı tok ve iş sahibi olan bir insanın mutlaka ‘hür’ olduğunu iddia etmek de herhâlde mümkün olamaz.”

Geleneksel haklar sınıflandırmasında ekonomik ve sosyal haklar kapsamında değerlendirilen gıda hakkı, bir ‘hak’ olarak uluslararası hukukta ilk defa İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi’nde “yeterli yaşam standardı hakkı” kapsamında kabul edilmiştir. Gıda hakkının insan onuru ve yaşam hakkı gibi en temel insan haklarıyla olan yakın ilişkisi dikkate alınarak, öncelikle bu hakkın normatif içeriğinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, gıda hakkının uluslararası belgelerde ve devamında anayasal sistemlerde yer bulma süreci; bu hakkın diğer insan haklarıyla ilişkisi dikkate alınarak değerlendirilmektedir. Nitekim gıda hakkının ilişkili olduğu diğer hak ve değerlerle ele alınması, başta insan onuru olmak üzere bu hakkın koruduğu değerlerin korunmasını sağlamaktadır.

Bu amaca ulaşılması amacıyla başvuru olan önemli hukuki çözümlerden biri gıda hakkının sağlanması ve korunması hususunda devletin birtakım pozitif yükümlülükleri olduğunun kabul edilmesidir. Bu açıdan devletin pozitif

* Arş. Gör., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, dilara.donmezkuş@asbu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6590-6100>

** Arş. Gör., Atılım Üniversitesi Hukuk Fakültesi Anayasa Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi, Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, begum.tekbas@atilim.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7054-3957>

yükümlülüklerinin hak temelli yaklaşımla ele alınması gıda hakkının korunması bakımından gereklidir. Bununla birlikte birçok durumda devletin pozitif yükümlülüklerinin bulunması, bu hakkın sağlanması için yeterli olmamaktadır. Nitekim, 1982 Anayasasında da ekonomik ve sosyal haklar bakımından devletin anayasal görevlerinin mali kaynaklarının yeterliliği ölçüsünde yerine getireceği ifade edilerek, aslında bu pozitif yükümlülükler bakımından bir sınır çizilmiştir.

Dolayısıyla, gıda hakkının sağlanması için ortaya konulan kapasite yaklaşımına göre devletin pozitif yükümlülükleri ve mali kaynakların yeterliliğinin ekonomik analizlerde gelir, büyüme, fayda ve benzeri kaygılarından uzak, insan haklarına odaklı bir yaklaşımla ele alıp değerlendirilmelidir. Bu bağlamda çalışmada, gıda hakkının sağlanmasında devletin pozitif yükümlülükleri “kapasite yaklaşımı” odak alınarak tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gıda Hakkı, İnsan Onuru, İnsani Gelişme, Devletin Yükümlülükleri, Kapasite Yaklaşımı

HELAL GIDA SERTİFİKASYONU: SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Elif Banu VARLI - Sümeyye ŞİMŞEK***

Öz

Tüketiciler yalnızca ihtiyaçlarını gidermek için değil aynı zamanda kültürel, dini ve sosyal sebeplerle de satın alma faaliyetinde bulunmaktadır. Dini inançların tüketicilerin satın alma davranışını etkilediği ticari sistemde, helal kavramı ön plana çıkmaktadır. Gıda güvenliği açısından düşünüldüğünde helal belgesi, tüketiciler için garanti işlevi görmektedir. Helal belgesine sahip olan gıdaların temiz ve sağlıklı olma özelliklerini bünyesinde barındırdığı yönündeki inanç, Müslüman ve gayrimüslim ülkelerin bu gıdalara olan yönelimini artırmaktadır. Bu amaçla pek çok ülkede çeşitli kurumlar helal belgelendirme sürecine dahil olmaktadır. Ülkemizde helal uygunluk değerlendirmesi yapan birden fazla kuruluş olmakla birlikte bu kuruluşların akreditasyonunun sağlanması amacıyla kamu tüzel kişiliğini haiz “Helal Akreditasyon Kurumu” bulunmaktadır. Ticaret Bakanlığının ilgili kuruluşu olan bu kurum, helal akreditasyon kurallarını belirlemektedir.

Helal gıda sertifikasyonunun uluslararası ticarete de önemi bulunmaktadır. Ancak helal gıda sertifikasının düzenlenmesiyle ilgili olarak uluslararası ticarete objektif ve ortak bir standardın olmaması helal olarak sunulan ürünlerde bilgi asimetrisi meydana getirmekte ve sorunlar oluşturmaktadır. Ayrıca ülkemizde helal gıda sertifikasyonu ile ilgili düzenleme eksikliği ve helal uygunluk değerlendirmesi yapan kuruluşların uygulamalarında yeknesaklığın olmaması, helal sertifikalı ürünlerin güvenilirliğine gölge düşürmektedir. Yeni politikalar oluşturulması ve bu konuda yeknesaklığı sağlayacak yasal düzenlemeler yapılması, helal sertifikasının değerinin artması ve böylece bilgi asimetrisini en aza indirmek için ön koşuldur. Bu çalışma ile amaçlanan, helal olarak etiketlenen, sertifikalandırılan veya helal olarak satılan gıdalarla ilgili sorunların ortaya konularak çözüm önerileri getirilmesidir.

Anahtar Kelimeler: Gıda Güvenliği, Helal Gıda, Akreditasyon, Haksız Rekabet, Tüketicinin Korunması

* Arş. Gör., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi, banu.varli@asbu.edu.tr ORCID: 0000-0002-8416-2079

** Arş. Gör., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi, sumeyye.simsek@asbu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-9528-1543

TÜRK GIDA SEKTÖRÜNDE HELAL AKREDİTASYON VE HUKUKİ DENETİMİ

*Esin GÜRSEL DÜĞMECİ**

Öz

Müslümanlar bakımından önem taşıyan helal kavramı, İslam dininde yapılmasında bir mahsur olmayan, izin verilen genel kabulü ifade etmektedir. Müslüman tüketicilerin inançlarına uygun ürün ihtiyacını gidermek üzere ortaya çıkan helal sertifikasyon sistemi ise yetkili uygunluk değerlendirme kuruluşlarınca ürün hizmet yahut yönetim sisteminin helal standartlarına uygun olup olmadığının denetlendiği uygun ise tasdik edildiği sistemi ifade etmektedir. Dünya üzerinde Müslüman nüfusu arttıkça helal ürün ve hizmete olan talepte artış artmaktadır.

Türkiye, kurucularından biri olduğu İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü (SMIIC) çatısı altında dünya helal sertifikasyon çalışmalarına büyük katkı sağlamıştır. Ülkemizde helal sertifikasyon, 14.07.2011 tarihinden itibaren SMIIC tarafından belirlenen standartlar esas alınarak Diyanet İşleri Başkanlığı'nın işbirliğiyle Türk Standartları Enstitüsü (TSE) tarafından yürütülmektedir.

Helal akreditasyon ise yeterliliği onaylanmış kurumlarca helal kontrol ve sertifikasyon faaliyeti yürüten uygunluk değerlendirme kuruluşlarının ve faaliyet yürüttükleri laboratuvarların kabul gören teknik kriterlere göre yeterli olup olmadığının değerlendirilmesini ve denetlenmesini ifade etmektedir. Ülkemizde helal akreditasyon faaliyeti Helal Akreditasyon Kurumu (HAK) tarafından yürütülmektedir.

Türkiye her ne kadar helal ürün ve hizmet sisteminin kurulmasında öncü ülkeler arasında yer alsada bu sisteme ilişkin açıklığa kavuşturulması gereken pek çok husus vardır. Ülkemizde helal sertifikasyon sürecine ilişkin müstakil bir düzenleme olmayıp mevcut mevzuat helal uygunluk değerlendirme kuruluşlarının akreditasyonunu konu almaktadır. Ayrıca mevzuatımızda akredite edilmiş helal uygunluk değerlendirme kuruluşlarının denetimine ilişkin birtakım düzenlemeler bulunmakla birlikte akredite edilmiş ancak helal sertifikasyon faaliyetinde bulunan kuruluşların denetimi hakkında herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır.

* Arş. Gör., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi, İdare Hukuku Anabilim Dalı, esin.gursel@asbu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1773-3476>

Çalışmamızda ilk olarak helal sertifikasyon ve akreditasyon kavramları açıklanmış ardından helal uygunluk değerlendirmesi ve sertifikasyon yetkisine yer verilmiştir. Devamında helal uygunluk değerlendirme kuruluşlarının akreditasyon süreci ve helal akreditasyon kararının hukuki denetimi ele alınmıştır. Son olarak helal sertifikasyon ve akreditasyon sürecinde mevcut sorunlar tespit edilerek bu sorunlara yönelik çözüm önerileri getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Helal Gıda, Gıda Sektörü, Akreditasyon, Sertifikasyon, Regülasyon, Helal Akreditasyon Kurumu

İDARE HUKUKU AÇISINDAN OKUL GIDASINI UYGULAMASININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Fatih DÜĞMECİ*

Öz

Günümüzde obezite ve obeziteyle ilişkili kronik hastalıklar erken yaşlardan itibaren görülmeye başlamıştır. Obezite bireylerin sağlıklarını bozan bir durum olmanın ötesine geçerek kamu sağlığına yönelik en büyük tehditlerden biri haline gelmiştir. Türkiye, bu kamu sağlığı problemini en yakından yaşayan ülkeler arasındadır. Mevcut durumda ülkemiz, %32 ile Avrupa'nın en obez ülkesi olarak belirlenmiştir.¹

Ülkemizde obezitenin yalnızca yetişkinlerde görülen bir sağlık sorunu olduğu yanlışına da düşülmemelidir. Nitekim yapılan bir araştırmada ülkemizdeki ilkokul öğrencilerinin %16.7'sinin obez olduğu tespit edilmiştir.²

Sağlıklı bir toplumun temini için obezite ile mücadele; obezite ile mücadele içinse sağlıklı beslenme davranışının erken yaşlarda bireylere kazandırılması önem arz etmektedir.³ Kamu sağlığının korunması görevini üstlenen devletin de bu hususta birtakım yükümlülükleri bulunmaktadır. Bu kapsamda okul çağındaki çocukların sağlıklı gıdalara yönelmesini sağlamak üzere çeşitli ülkelerde gıda sektörüne yönelik birtakım uygulamalar hayata geçirilmiştir. Bu uygulamalardan biri de 2020/23 numaralı "Okul Gıdası Hakkında Tebliğ" ile düzenleme altına alınan "okul gıdası" uygulamasıdır.

Okul gıdası uygulamasıyla sağlıksız gıdaların okul kantinlerinde satılması önlenerek okul çağındaki çocuklarda obezitenin önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Yine bu uygulamayla okul kantinlerinde yalnızca okul gıdası logosu, ambalajlı ve güvenilir gıdaların satılmasına izin verilerek öğrencilerin

* Arş. Gör., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, İdare Hukuku Anabilim Dalı, fatih.dugmeci@asbu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-5732-7248

¹ Mehmet Bahar ve Mustafa Yılmaz, "Gıda Okuryazarlığı: Bileşenlerin Tespiti ve Tanımlanması," *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 7, no. 1 (2021), 34.

² Medine Yılmaz, Gamze Ağartıoğlu Kundakçı, Gülçin Uyanık, Dilek Ongan, Hatice Yıldırım Sarı, Nurdan Akay, Ertan Algül ve Asaf Yıldırım, "İlkokul Öğrencilerinde Obezite, Fiziksel Aktivite ve Özetkililik-Yeterlilik Düzeylerinin İncelenmesi," *Ahi Evran Medical Journal*, 6, no. 2 (2022), 179.

³ Gültaze Gül, Nezihe Tüfekci ve Ömer Kürşad Tüfekci, "Sağlıklı Yaşam Biçimi Olarak Beslenme: Reklamlara Tepkinin EEG İle Belirlenmesi," *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8, no.2 (2022), 521.

dengeli beslenmesi ve bilinçli gıda tüketme konusunda bilgi sahibi olması hedeflenmektedir.

Çalışmamızda öncelikle yeterli ve dengeli beslenme kavramı ile beslenme hakkı açıklanmış ardından obezite ile mücadelede idarenin yaptığı müdahalelerin meşruiyeti incelenmiştir. Diğer ülkelerdeki benzer uygulamalara yer verilerek okul gıdası logosunun hangi şartlarda, nasıl ve hangi makam tarafından verileceği, okul gıdası denetimlerinin usulü, okul gıdası logosu olmayan ürünlerin okul kantinlerinde satılması durumunda ne gibi yaptırımların uygulanacağı ve bu yaptırımların nasıl denetleneceği açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dengeli Beslenme, Obezite, Obeziteyle Mücadele, Okul Gıdası Uygulaması

TÜRK CEZA HUKUKUNDA ZEHİRLİ MADDE KATMA SUÇU

Şeyda ALTUNTAŞ*

Öz

Kişilerin güvenilir gıdaya ulaşabilme hakkı bulunmaktadır. Kişilerin bu hakkını kullanabilmelerini sağlama devletin pozitif yükümlülükleri arasındadır. Devletin pozitif yükümlülüklerinden biri de kişilerin güvenli gıdaya ulaşma hakkını engelleyen faaliyetleri suç olarak kabul edip bu konuda regülatif faaliyetler gerçekleştirmektir.

Son dönemlerde gıda terörü adı altında gıda suçları işlenmekte ve gıdaların ve diğer tüketim maddelerinin üretimi, saklanması ve dağıtım aşamalarında gerekli düzenlemelere uyulmamakta; maliyeti düşürmek veya hızlandırmak gibi amaçlarla insan sağlığına tehlike oluşturabilecek faaliyetler yürütülmektedir. İnsan sağlığını ve dolayısıyla toplum sağlığını bu tür faaliyetlerden korumak adına ceza hukuku eliyle bazı düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemelerden biri de TCK m. 185'te yer alan "*Zehirli madde katma*" suçudur. Bu çalışmada zehirli madde katma suçunun unsurları ve suçun işleniş biçimleri incelenerek uygulamada yaşanan sorunlara dikkat çekilmekte, böylece ceza hukuku bakımından toplumun sağlığını koruma görevinin yerine getirilmesindeki eksiklikler ortaya konulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Zehirli Madde, Gıda, Zehir, Gıda Güvenliği, Topluma Karşı Suçlar

* Arş. Gör., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ceza ve Ceza Muhakemesi Hukuku Araştırma Görevlisi, seyda.altuntas@asbu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0003-2898-143X

KARŞILAŞTIRMALI HUKUKTA VE TÜRK HUKUKUNDA VEGAN ÜRÜNLERİN ETİKETLENMESİ

*Doğan DURNA**

Öz

Veganlık, ağırlıklı olarak bitkisel ürünlerin tüketilmesini ifade eden bir beslenme biçimi olarak tarif edilmekle beraber veganlık, bir beslenme biçiminin ötesinde bir yaşam tarzı, bir hayat felsefesi, bir duruş, etik bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir. Alanyazında, Veganlar, “et, süt veya yumurta gibi hayvansal ürünleri yemeyen ve deri, yün gibi hayvansal ürünleri kullanmayan” kişiler şeklinde tanımlanmaktadır. Hayvansal kökenli ürünlerin kullanılmamasını benimseyen vegan beslenme ve yaşam tarzı ülkemizde ve dünyada giderek artmaktadır. Veganlık; 2014 ve 2020 arasında Hollanda’da yüzde 645, Yunanistan’da yüzde 590, Türkiye’de ise yüzde 395 oranında bir artış göstermiştir. Böylelikle tüm dünyada veganlığı benimseyen kişi sayısı 2022 yılında 79 milyona ulaşmıştır. Artışın büyüme oranları göz önüne alındığında 2025 yılına kadar vegan ürün pazarının toplam büyüklüğünün 22 milyar dolara ulaşacağı öngörülmektedir. Öte yandan pek çok ülkede vegan ürünlerin standartlarına ilişkin düzenlemelerin olmaması bahse konu ürünlerin etiketlenmesi, piyasaya arz edilmesi ve reklamının yapılması konularında hukuki tartışmalara yol açmaktadır. Vegan gıda ürünlerin standartlarını belirleyen bir düzenlemenin olmaması, mevcut düzenlemeler çerçevesinde sıklıkla vegan ürünlerin tağşiş edilmiş gıda ürünü olarak değerlendirilmesine neden olmaktadır. Örneğin; gerek Avrupa Birliği’nde, gerekse Türkiye’de bitkisel kaynaklı yağ veya diğer gıda bileşenleri kullanılarak üretilen ürünlerin “peynir” olarak adlandırılması, ambalaj üzerinde bu ifadeye yer verilmesi, tağşiş/aldatma olarak nitelendirilmektedir. Karşılaştırmalı hukukta vegan ürünlerin etiketlenmesine yönelik bu sorunlar yargı kararları yoluyla aşılmıştır. Bu çalışmada, öncelikle veganlık kavramı tanımlanarak, karşılaştırmalı hukukta ve Türk hukukunda vegan ürünlerin etiketlenmesinden kaynaklı hukuki sorunlar yargı kararları ışığında değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Gıda Hukuku, Etiketleme, Vegan Ürünler, İfade Özgürlüğü

* Tarım ve Orman Bakanlığı, *ddurna79@gmail.com*, ORCID : 0000-0002-1839-0401

GDO VE ÜRÜNLERİNE DAİR BAŞVURULARIN İDARI VE YARGISAL DENETİMİ

Ömür Kadri SARI*

Öz

Genetik yapısı değiştirilmiş organizma, modern biyoteknolojik yöntemler kullanılarak kendi cinsi dışında bir cinsten gen aktararak özellikleri değiştirilen hayvan-bitki ve mikroorganizmaları ifade etmektedir. GDO ve ürünlerinin sosyal hayattaki kullanımının artması ve ticaret hacminin genişlemesi nedeniyle insan sağlığı üzerindeki riskler konusunda endişeler artmaktadır. GDO ve ürünleriyle beslenmenin ve bu ürünlerin yem olarak kullanımının kamu sağlığı üzerinde ciddi riskler taşıdığı bilimsel çalışmalarla ileri sürüldüğünden hukuksal metinlerle anılan ürünlerin kullanımın düzenlenmesi amaçlanmaktadır.

Ülkemizde, 5977 sayılı Kanun ve buna dayanılarak çıkarılan yönetmelikte, söz konusu ürünlerin ithalatı, ihracatı, deneysel amaçlı serbest bırakılması, piyasaya sürülmesi ile kullanımına ilişkin başvurular belli bir usule bağlanmıştır. Yapılan başvurular bilimsel esaslara göre risk değerlendirmesi ve sosyo-ekonomik değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Bu süreci yönetmesi için ilk olarak Biyogüvenlik Kurulu görevlendirilmişti. Fakat 09.07.2018 tarihli Resmi Gazete’de yayınlanan 703 sayılı KHK ile Biyogüvenlik Kurulu kaldırılmış olup, kurulun görevleri TAGEM’e verilmiştir. Kaldırılan kurulun yapısı objektif ve nesnel risk değerlendirmesi bağlamında doktrinde eleştirilmekte iken, başvuruların değerlendirilmesi ve neticelendirilmesi yetkisinin bakanlıkta toplanması ve idari sürecin tamamına bakanlığın hakim kılınması biyogüvenlik kaygılarını artırmaktadır. Çalışmamızda, başvuruların alınmasından itibaren idare tarafından yürütülen sürecin ve risk analizinin kamu sağlığının korunması bakımından yeterli olup olmadığı teşkilat ve faaliyet boyutuyla değerlendirilecektir. Değişen idare anlayışına rağmen sürecin geleneksel bakanlık bürokrasi eliyle yürütülmesinin, bu ürünlerden kaynaklanan riskleri engellemeye, insan, hayvan ve bitki sağlığı ile çevrenin ve biyolojik çeşitliliğin korunmasına etkisi tartışılacaktır.

* İdari Hakim, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Doktora Öğrencisi, omursari639@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1176-2399

Söz konusu başvurular üzerine verilen kararların idari yargıdaki denetimi ortaya konularak, tespit edilen usulü eksikliklere dair önerilerde bulunulacaktır. Genel yargılama usulü dışında bir usulün geliştirilmesinin mümkün olup olmadığı tartışılacaktır. Yargılama usulümüzde bulunan ivedi yargılama ve usulü güvencelerin, bu başvuruların yargısal denetiminden hangi ölçüde kullanılabileceği irdelenecektir. Yakın tarihte verilen Danıştay kararları üzerinden yargılama usulünün biyogüvenlik üzerindeki etkisi ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Biyogüvenlik, İdari Yargı, Kamu Sağlığı, İdari Usul, Hukuki Denetim

Sempozyum Programı

AÇILIŞ KONUŞMALARARI: (09.30-10.00)

1. Prof. Dr. Mehmet Emin BİLGE (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dekanı)
2. Prof. Dr. Musa Kazım ARICAN (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Rektörü)

I. OTURUM (10.00-11.15)

Gıdanın Etiketlenmesi ve Gıdaya İlişkin Logo Uygulamaları

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mehmet Emin BİLGE (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

1. Dr. Öğr. Üyesi Özge SÜFER (Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Mühendislik Fakültesi)
Fonksiyonel Gıdaların Etiketlenmesinde Sağlıkla İlgili İddialar Hakkında Regülasyonlar
2. İsmail YİĞİTVAR (Helal Akreditasyon Kurumu)
Türkiye'de Helal Akreditasyon Faaliyetleri ve Yasal Düzenlemeler
3. Arş. Gör. Fatih DÜĞMECİ (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi)
İdare Hukuku Açısından Okul Gıdası Uygulamasının Değerlendirilmesi
4. Doğan DURNA (Tarım ve Orman Bakanlığı)
Karşılaştırmalı Hukukta ve Türk Hukukunda Vegan Ürünlerin Etiketlenmesi
5. Soru/Cevap

II. OTURUM (11.15-12.45)

Türkiye'de Gıda Sektörü Regülasyonu

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ramazan ÇAĞLAYAN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

1. Doç. Dr. Erman BENLİ/Dr. Öğr. Üyesi Hande EMİN BENLİ (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi/Atılım Üniversitesi İşletme Fakültesi)
Gıda Güvenliğinde Etkin Regülasyon Üzerine Düşünceler
2. Dr. Öğr. Üyesi Melikşah ÇIRAKOĞLU (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi)
Topraktan Sofraya Sebze Meyve Fiyatlarının Düzenlenmesi
3. Dr. Öğr. Üyesi Gülseven ŞEKER (Marmara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi)
Hukuk, Politika ve Bilim Üçgeninde Gıda Güvenliği ve Özerk Bir Otoritenin Gerekliği Üzerine
4. Dr. Anıl Müge SEYREKBASAN (Tarım ve Orman Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü)
Türkiye'de Şeker Piyasasının Regülasyonu
5. Arş. Gör. Esin GÜRSEL DÜĞMECİ (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi)
Türk Gıda Sektöründe Helal Akreditasyon ve Hukuki Denetimi
6. Soru/Cevap

Sempozyum Programı

III. OTURUM (12.45-14.15)

Gıda Suçları ve Gıdanın Denetimi

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa AVCI (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

1. Prof. Dr. Nevzat ARTIK/Doç. Dr. Aybuke CEYHUN SEZGİN (Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi/ Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi)

Türkiye'de Gıda Sektöründe Taklit, Tağşiş ve Sahte Üretim Örnekleri

2. Prof. Dr. Erdal YERDELEN/Arş. Gör. Burak TAŞ (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi/Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

İnsan Sağlığını Tehlikeye Sokan Gıda Suçları Arası İhtima Sorunu

3. Dr. Enver KAŞLI (Ankara Emniyet Müdürlüğü)

Gıda Güvenliği Amacıyla Yapılan Kontrollerin Hukuki Niteliği: Gıda Kolluğu Bakımından Anayasa Mahkemesinin 2012/76 E. 2013/44 K. ve 2015/72 E. 2016/44 K. Sayılı Kararlarının İncelenmesi

4. Arş. Gör. Şeyda ALTUNTAŞ YILDIZ (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Türk Ceza Hukukunda Zehirli Madde Katma Suçu (TCK M. 185)

5. Ömür Kadri SARI (Ankara İdare Mahkemesi)

GDO ve Ürünlerine Dair Başvuruların İdari ve Yargısal Denetimi

6. Soru/Cevap

IV. OTURUM (14.15-15.30)

Gıda Güvenliği I

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Hamdi PINAR (Bilkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

1. Prof. Dr. Süheyla Suzan GÖKALP (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

İklim Değişikliği ve Gıda Güvenliği

2. Doç. Dr. Aybuke CEYHUN SEZGİN/Prof.Dr. Nevzat ARTIK (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Turizm Fakültesi/Ankara Üniversitesi Mühendislik Fakültesi)

Gıda Güvenliği ve Türkiye'de Gıda Güvenliği Uygulamaları

3. Dr. Öğr. Üyesi Sencer Abdullah AKKOYUNLU (Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Gıda Güvenliğinin Sağlanmasında Reklam Kurulunun Yetkileri ve Son Dönemlerde Vermiş Olduğu Kararlara Yönelik Tespitler

4. Dr. Muharrem CAN (Ticaret Bakanlığı)

Türkiye'nin Covid-19 Dönemi ve Sonrasında Gıda Güvenliği Kapsamında Uygulamış Olduğu İhracat Kısıtlamaları

5. Soru/Cevap

Sempozyum Programı

V. OTURUM (14.15-15.30)

Gıda Güvenliği II

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa AVCI (Eskişehir Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

1. Prof. Dr. Halide Gökçe TÜRKÖĞLU/Dr. Öğr. Üyesi Kerem BİLGİN/Dr. Öğr. Üyesi Güven SÜSLÜ
(İzmir Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi/İzmir Bakırçay Üniversitesi Hukuk Fakültesi/Yaşar
Üniversitesi Adalet Meslek Yüksekokulu)

Türk Gıda Hukukunda Gıda Kavramı

2. Doç. Dr. Mehmet GÜNEŞ (Ufuk Üniversitesi)

Gıda Güvenliği Konusunda Danıştay Kararlarında "İhtiyatlılık İlkesi"

3. Doç. Dr. Işıl F. O. ŞAHİN (Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi)

Global Gıda Krizi ile Mücadele ve Türk Gıda Sektörünün Acil Regülasyon İhtiyacı

4. Arş. Gör. Elif Banu VARLI/Arş. Gör. Sümeyye ŞİMŞEK (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
Hukuk Fakültesi/Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Helal Gıda Sertifikasyonu: Sorunlar Ve Çözüm Önerileri

5. Soru/Cevap

VI. OTURUM (15.30-17.00)

Gıda Hakkı ve İdarenin Sorumluluğu

Oturum Başkanı: Doç. Dr. Yasin SÖYLER (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

1. Dr. Öğr. Üyesi Gülcan AZIMLI ÇİLİNGİR (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi)

Gıda Güvenliğinde Faaliyet Gösteren İdarelerin Sorumluluğu

2. Dr. Öğr. Üyesi Burcu DEĞİRMENCİOĞLU (Samsun Üniversitesi İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler
Fakültesi)

Devletin Pozitif Yükümlülüğü Bağlamında Çocuğun Yeterli Gıdaya Erişim Hakkı

3. Dr. Öğr. Üyesi İlke ÖRÇEN GÜLER (Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler
Fakültesi)

Beslenme Hakkından Güvenli Gıdaya Erişim Hakkına: Gıda Güvenliğine Hak Temelli Yaklaşım

4. Dr. Öğr. Üyesi Murat Buğra TAHTALI (İnönü Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Türk Hukukunda Ambalajlı Gıda Ürünlerinin Güvenliğinin Sağlık Hakkı ve İdarenin Sorumluluğu
Bakımından Değerlendirilmesi

5. Arş. Gör. Begüm TEKBAŞ SEYHAN/Arş. Gör. Dilara DÖNMEZKUŞ (Atılım Üniversitesi Hukuk
Fakültesi/Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Hukuk Fakültesi)

Gıda Hakkı Bağlamında Devletin Yükümlülükleri: Kapasite Yaklaşımı Çerçevesinde Bir
Değerlendirme

6. Soru/Cevap

Sempozyum Programı

VII. GENEL DEĞERLENDİRME ve SORU/CEVAP (17.00-17.15)

VIII. KAPANIŞ KONUŞMASI (17.15-17.30)

1. Prof. Dr. Mehmet Akif KİREÇCİ (Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dekanı, Cumhurbaşkanlığı Güvenlik ve Dış Politikalar Kurulu Üyesi)
"Gıda Güvenliği ve Gıda Sektörünün Regülasyonu" Başlıklı Kapanış Konuşması

Düzenleme Kurulu

Prof. Dr. **Bülent KENT**

Arş. Gör. **Aişe Sena DOĞAN**

Arş. Gör. **Esin GÜRSEL DÜĞMECİ**

Doç. Dr. **Yasin SÖYLER**

Arş. Gör. **Ekrem Caner KİBAR**

Arş. Gör. **Fatih DÜĞMECİ**

Dr. **Melikşah ÇIRAKOĞLU**

Arş. Gör. **Enis KUŞÇU**

Arş. Gör. **Sümeyye ŞİMŞEK**

Bilim Kurulu

Prof. Dr. Bülent KENT
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Olgun DEĞİRMENÇİ
(TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Adnan KÜÇÜK
(Kırıkkale Üniversitesi)

Prof. Dr. Erdal YERDELEN
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Ramazan ÇAĞLAYAN
(Ankara Hacı Bayramı Veli Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Asuman ÇAPAR
(Sivas Cumhuriyet Üniversitesi)

Prof. Dr. Hayrunnisa ÖZDEMİR
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Süleyman YILMAZ
(Ankara Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Fatih Buğra ERDEM
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Mehmet Emin BİLGE
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Doç. Dr. Hamdi PINAR
(Bilkent Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Fethullah BAYRAKTAR
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Murat SEZGİNER
(TOBB ETÜ)

Doç. Dr. Hüseyin BİLGİN
(Konya BİM)

Dr. Öğr. Üyesi İsmail YAZICIOĞLU
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa AVCI
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Doç. Dr. İlker ÖZTAŞ
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÇATLI
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa AYCI
(Eskişehir Anadolu Üniversitesi)

Doç. Dr. Meral EKİCİ
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed GÖÇGÜN
(Ankara Medipol Üniversitesi)

Prof. Dr. Mustafa ÖZEN
(Kırıkkale Üniversitesi)

Doç. Dr. Talat KAYA
(Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi)

Dr. Öğr. Üyesi Murat EKİNCİ
(Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Dr. Ahmet Cemil SOYLU
(Gümüşhane Üniversitesi)

